

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ ІГОР ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Єршова Н.Ю., Клименко А.Ю.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

В останні роки значення теорії ігор істотно зросло в багатьох областях економічних і соціальних наук. Підприємствам корисно в експліцитному вигляді обмірковувати можливі реакції партнерів по грі. Ізольовані господарські розрахунки, навіть спираючись на теорію прийняття рішень, часто носять обмежений характер. Так, компанія-аутсайдер могла б і вибрати хід “невступ”, якби попередній аналіз переконав її в тому, що проникнення на ринок викличе агресивну реакцію монополіста. У цьому випадку згідно з критерієм очікуваної вартості розумно вибрати хід “невступ” при ймовірності агресивного відповіді 0,5. Щоб встановити зв'язок зі сферою управління, гру можна описати таким чином. Два підприємства, що виробляють однорідну продукцію, стоять перед вибором. В одному випадку вони можуть закріпитися на ринку завдяки встановленню високої ціни, яка забезпечить їм середній прибуток Π_K . При вступі у жорстку конкурентну боротьбу обидва отримують прибуток Π_W . Якщо один з конкурентів встановлює високу ціну, а другий - низьку, то останній реалізує монопольну прибуток Π_M , інший же несе збитки Π_G . Змодельємо таку ситуацію у випадку, коли обидва підприємства повинні оголосити свою ціну, яка згодом не може бути переглянута.

При відсутності жорстких умов обох підприємствах вигідно призначити низьку ціну. Стратегія «низької ціни» є домінуючою для будь-якого підприємства. Але в такому випадку перед підприємствами виникає дилема, так як прибуток Π_K (яка для обох гравців вище, ніж прибуток Π_W) не досягається. Що стосується зазначеної вище дилеми, то її роздільна здатність залежить, зокрема, від оригінальності ходів гравців. Інтуїція підказує, що при багаторазових контактах гравців з'являються можливості досягти прийнятної «компенсації». Так, при відомих обставинах недоцільно прагнути до короткострокових високих прибутків шляхом цінового демпінгу, якщо в подальшому може виникнути «війна цін».

Важливий внесок в використання теорії ігор вносять експериментальні роботи. Багато теоретичних викладок відпрацьовуються в лабораторних умовах, а отримані результати служать імпульсом для практиків.